

«Ήχος ὡσπερ φερομένης βιαίας πνοῆς καὶ γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός»

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Μητροπολίτης Μάνης Χρυσόστομος](#)

Το βιβλίο των «Πράξεων των Αποστόλων» επακριβώς περιγράφει το ιστορικό γεγονός της καθόδου και της επιφοιτήσεως του Αγίου Πνεύματος κατά την ημέρα της Πεντηκοστής. Αναφέρεται συγκεκριμένα: «Και εν τω συμπληρούσθαι την ημέραν της πεντηκοστής ήσαν άπαντες ομοθυμαδόν επί το αυτό. Και εγένετο άφνω εκ του ουρανού ήχος ὡσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, και επλήρωσεν όλον τον οίκον ου ήσαν καθήμενοι· και ώφθησαν αυτοίς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρός, εκάθισέ τε εφ' ένα έκαστον αυτών, και επλήσθησαν άπαντες Πνεύματος Αγίου» (Πραξ. 2, 1-4).

Όλοι οι πιστοί με μια ψυχή ήσαν συνηγμένοι στο αυτό μέρος, στα Ιεροσόλυμα και έξαφνα χωρίς να το περιμένει κανείς, ήλθε ένας ήχος από τον ουρανό, σαν βοή σφοδρού ανέμου. Και αυτή η βοή γέμισε όλη την οικία όπου βρισκόντουσαν όλοι οι μαθητές. Παρουσιάσθηκαν δε σ' αυτούς γλῶσσες, σαν από φλόγες πυρός να διαμοιράζωνται· και στον καθένα απ' αυτούς κάθησε στις κεφαλές τους από μία

γλώσσα. Και όλων γέμισε η ύπαρξή τους, ο εσωτερικός τους κόσμος με Πνεύμα Άγιον.

Ειδικότερα, όταν επρόκειτο να συμπληρωθεί ολοκληρωτικά η ημέρα της Πεντηκοστής κατά τον ιουδαϊκό τρόπο, όπως καθοριζόταν, όπως γράφει ο ιερός Λουκάς, ήσαν όλοι, δηλαδή οι Απόστολοι, οι μαθητές και οι πιστοί συνηγμένοι στο ίδιο μέρος. Ειρήσθω εν παρόδω ότι η Πεντηκοστή, ως γνωστόν, ήταν μία από τις τρεις μεγάλες ενιαύσιες εορτές των Ιουδαίων. Ονομαζόταν δε Πεντηκοστή, διότι είχε ορισθεί να τελείται η εορτή, μετά από επτά εβδομάδες από της δευτέρας ημέρας του Πάσχα. Ήταν εορτή ευχαριστίας για το θέρος, γι' αυτό και είχε και την ονομασία «εορτή θερισμού» και ημέρα των νέων καρπών, των «απαρχών». Ακόμη, κατά την ημέρα της Πεντηκοστής τελούσαν και την ανάμνηση της επί του όρους Σινά χορηγήσεως του Νόμου.

Όλοι, λοιπόν, βρισκόντουσαν εκεί στο υπερών των Ιεροσολύμων, όπως γράφει ο συγγραφεύς των «Πράξεων» και συγκεκριμένα «ομοθυμαδόν», ήτοι υπό την έννοια της ομοψυχίας, της κοινωνίας των ψυχών, των αισθημάτων αγάπης, ειρήνης και ομονοίας. Τότε «εγένετο άφνω εκ του ουρανού ήχος ώσπερ φερομένης πνοής βιαίας». Αυτό το «άφνω», το αιφνίδιον, παραπέμπει, βέβαια, στην Δευτέρα Παρουσία του Χριστού, «ώσπερ η αστραπή εξέρχεται από ανατολών και φαίνεται έως δυσμών» (Ματθ. 24,27) και «περί της ημέρας εκείνης και ώρας ουδείς οίδεν» (Ματθ. 24,36). Και στη συνέχεια συνέβη, ο ήχος που ήλθε από τον ουρανό να είναι, όχι σαν άνεμος βαθμιαίως από ελαφρώς σε βίαιη κατάληξη, αλλά ευθύς εξ αρχής ως πνοή ανέμου βιαία και ισχυρά. Κάπως έτσι, όπως όλοι έχουμε αισθανθεί, ένα

ήχο, ο οποίος ενίοτε ολίγον χρόνον προηγείται μιάς σεισμικής δονήσεως. Ήταν ήχος εκ του ουρανού, ως αναφέρει η Αποκάλυψις, «ως φωνή βροντής» (Αποκ. 6,1) και χωρίς καμμία γνώση από που προέρχεται, ως αναγράφει ο ευαγγελιστής Ιωάννης, καθ' ότι «το πνεύμα όπου θέλει πνεί και την φωνήν αυτού ακούεις, αλλ' ουκ οίδας πόθεν έρχεται και που υπάγει» (Ιω. 3,8).

Ως δε ωραιότατα ερμηνεύει ο Ι. Χρυσόστομος τις λέξεις «ώσπερ» και «ωσει» στο συγκεκριμένο κείμενο για τον ήχο και το πυρ, τούτο συμβαίνει, «ίνα μηδέν αισθητόν περί του Πνεύματος νομίσης». Δεν είναι το Άγιον Πνεύμα, ούτε ήχος βιαίας πνοής, ούτε γλώσσα πυρός. Το Άγιον Πνεύμα δεν περικλείεται και ορίζεται με τα φυσικά αυτά φαινόμενα, αλλά είναι εξ ολοκλήρου υπεράνω αυτών. Χρησιμοποιούνται οι λέξεις αυτές για την ιδική μας αδυναμία και προς μία προσέγγιση της καθόδου του Αγίου Πνεύματος και μάλιστα τα σημεία της επιφοιτήσεώς Του ήσαν διπλά, ήτοι για την ακοή, βοή όμοια προς την υπό του ανέμου βιαίου παραγομένη και για την όραση γλώσσα ωσει πυρός. Άκουγαν και έβλεπαν το μυστήριο της καθόδου του Αγίου Πνεύματος.

Η βιαία πνοή είχε προτυπωθεί στη Π. Διαθήκη όταν η μητέρα του προφήτου Σαμουήλ είπε: «Κύριος ανέβη εις τους ουρανούς και εβρόντησεν» (Α' Βασιλ. 2,10) αλλά και στο όρος Σινά «κατέβη» ο Θεός με θύελλα. «Και το όρος εκαίετο πυρί έως του ουρανού, σκότος, γνόφος, θύελλα, φωνή μεγάλη» (Δευτερ. 4,11). Τούτο έγινε για να δοθεί αίσθηση της θεοπρεπούς παρουσίας του Αγίου Πνεύματος. Γράφει, εν προκειμένω, ο ιερός υμνογράφος του πεζού Κανόνος της εορτής Κοσμάς ο Μελωδός (8ος αι.) στην η' ωδή: «Ζωτικής εξ ύψους βιαίας φερομένης, ηχητικώς του Πνεύματος του παναγίου, αλιεύσι πνοής πυρίνων είδει γλωσσών, τα μεγαλεία του Θεού ερρητορεύοντο». Όταν δηλαδή κατέβηκε από τον ουρανό, στους Αποστόλους, το Άγιο Πνεύμα με ήχο βιαίας πνοής και εν είδει πυρίνων γλωσσών, τότε το Άγιο Πνεύμα αναζωογόνησε και ενθάρρυνε τις ψυχές τους για να κηρύξουν στη συνέχεια τα μεγαλεία του Θεού. Η βιαία αυτή πνοή δεν προξένησε τρόμο και φόβο στους Αποστόλους, αλλά ως ζωτική που ήταν η πνοή εκείνη, τους έδωκε θάρρος και δύναμη και ιερό ενθουσιασμό. Τους Αποστόλους αυτούς τους αδύναμους, τους έκαμνε δυνατούς και γι' αυτό ο Μεγ. Βασίλειος λέγει: «Καθάπερ γαρ ηλίου βολαί φωτίσασθαι νέφος και λάμπειν ποιούσι, χρυσειδή όσιν ποιούσαι' ούτω και Πνεύμα άγιον επελθόν εις ανθρώπου σώμα, έδωκεν μεν ζωήν, έδωκεν δε αθανασίαν, έδωκεν αγιασμόν, ήγειρε δε κείμενον. Το δε κινηθέν κίνησιν αίδιον υπό Πνεύματος Αγίου ζών άγιον εγένετο. Έσχε δε αξίαν άνθρωπος, Πνεύματος εσοικισθέντος, προφήτου, αποστόλου, αγγέλου Θεού, ων προ τούτου γη και σποδός» (PG 29, 769). «Βιαία, ακριβώς, εστίν η πνοή, ως πάντα νικώσα» και κατά τον αγ. Γρηγόριο Παλαμά.

Και συνάμα «ώφθησαν αυτοίς διαμεριζόμεναι γλώσσαι ωσεί πυρός, εκάθισέ τε εφ' ένα έκαστον αυτών» (Πραξ. 2,3). Μάλιστα, ο ιερός υμνογράφος στο Πεντηκοστάριο θα γράψει την τόσο χαρακτηριστική φράση: «Πνοή βιαία γλωσσοπυρσεύτως νέμει».

Λίαν ορατή, λοιπόν, η παρουσία του Αγίου Πνεύματος σαν πύρινες γλώσσες, οι οποίες διαμερίσθηκαν στις κεφαλές των Αποστόλων. «Γλώσσες» ακριβώς, επειδή το πιο συγγενές προς τον λόγο είναι η γλώσσα και έτσι δηλούται η συμφυία του Αγίου Πνεύματος με τον Λόγο του Θεού. Αλλά και διά του στόματός τους «εν ενάρθρω λόγω», θα εξήγγειλον την θεία διδασκαλία, «θείω Πνεύματι κινούμενοι». Ο σοφός υμνογράφος στον κανόνα του ενθυμείται, εν προκειμένω, την σύγχυση των γλωσσών με την πυργοποιία στη Βαβέλ και γράφει θαυμάσια στην γ' ωδή: «Η του θείου Πνεύματος επιδημήσασα δύναμις, την μερισθείσαν πάλαι φωνήν, κακώς ομονοησάντων, εις μίαν αρμονίαν θείως συνήψε, γνώσιν συνετίζουσα πιστούς της Τριάδος, εν η εστερεώθημεν». Δηλαδή, η Πεντηκοστή, ως μία «αντί-Βαβέλ», έρχεται και κατατροπώνει την σύγχυση, την ασυνοησία των ανθρώπων, την αλαζονεία και την υπερηφάνεια, διαλύοντας την σύγχυση των ανθρώπων την οποία έφερε η πτώση. Τω όντι, το Άγιο Πνεύμα ενώνει και συνετίζει. Και με την πνευματική αρμονία που φέρει, διδάσκει στους πιστούς την γνώση της Αγίας Τριάδος στην οποία είμαστε στερεωμένοι. Γράφει ο Ι. Χρυσόστομος σχετικά: «Επειδή γαρ το παλαιόν εις απόνοιαν εξοκείλαντες οι άνθρωποι πύργον ηβουλήθησαν κατασκευάσαι έως του ουρανού φθάνοντα, και διά της των γλωσσών διαιρέσεως διείλεν αυτών την κακήν συμφωνίαν, διά τούτο και νυν εν είδει

γλωσσών πυρίνων εφίπταται αυτοίς το Πνεύμα το άγιον, ίνα διαιρεθείσαν την οικουμένην διά τούτου συνάψη» (ΕΠΕ, 36, 340).

Αλλά και «γλώσσαί ωσεί πυρός». Η φανέρωση των πυρίνων γλωσσών και όχι με κάποια άλλη μορφή, δηλώνει επιπλέον, το ομοούσιον του Αγίου Πνεύματος με τον Πατέρα και Υιόν, αφού ο Θεός είναι «πυρ καταναλίσκον» (Δευτ. 4,24). Πυρ δε φάνηκε και στο όρος Σινά (Εξ. 19,18). Τοιουτοτρόπως δηλώνεται ότι το Αγ. Πνεύμα έχει την ίδια φύση και ενέργεια με τα άλλα δύο πρόσωπα της Αγίας Τριάδος.

Ωραιότατα ο υμνογράφος, ο Κοσμάς ο Μελωδός, γράφει και θεολογεί υμνολογώντας στην δ' ωδή: «Σήμα Θεότητος φέρον, τοις Αποστόλοις εν πυρί, Πνεύμα κατεμερίσθη, και ξέναις εν γλώσσαις ενέφηεν, ως πατρόθεν θείον σθένος, ερχόμενον εστίν αυτοκέλευστον». Λέγει ο ιερός ποιητής, εν προκειμένω, και εξηγεί γιατί το Άγιον Πνεύμα κατήλθε στους Αποστόλους «ωσεί γλώσσαι πυρός». Ναί με πυρ, επειδή έφερε το σημείο της θεότητας, το οποίον είναι το πυρ συμβολικώς και έδειξε ότι είναι Θεός. Και στη συνέχεια με τα παράδοξα λόγια, φανέρωσε ότι εκπορεύεται από τον Πατέρα ως μία θεία δύναμη και ακόμη «ερχόμενον εστιν αυτοκέλευστον», δηλαδή δεν είναι κατώτερο αλλά αυτοδύναμο και αυτεξούσιο, ομότιμο με τον Πατέρα και τον Υιό. «Σθένος γαρ και δύναμις, ου μόνον λέγεται ο Υιός κατά το «Χριστόν Θεού δύναμιν» (Α' Κορ. 1,24) αλλά και το Πνεύμα το Άγιον κατά το «Ιησούς ούν υπέστρεψεν εν τη δυνάμει του Πνεύματος» (Λουκ. 4,14) και ο Πατήρ δύναμις ονομάζεται κατά το «απ' άρτι όψεσθε τον Υιόν του ανθρώπου καθήμενον εκ δεξιών της δυνάμεως» (Ματθ. 26,64).

Και βέβαια δεν αναγράφει το ιερό κείμενο απλώς «πυρός», αλλά «ωσεί πυρός», διότι «ου γαρ ην πυρ το φαινόμενον, αλλά πυρ ενομιζετο». Όπως στα Θεοφάνεια, στην Βάπτιση του Κυρίου πάλιν γράφει: «Και καταβήναι το Πνεύμα το Άγιον σωματικώ είδει ωσεί περιστεράν επ' αυτόν» (Λουκ. 3,22). Επομένως γράφεται «ωσεί πυρός» για να μη νομίσουμε το Αγ. Πνεύμα, ως κάτι το υλικόν. Λέγει ο Ι. Αυγουστίνος ότι «δεν δυνάμεθα να κατονομάσωμεν το Πνεύμα το άγιον, Θεοπεριστεράν ή Θεοπύρ». Και βέβαια το Άγιον Πνεύμα ως «άλλο πυρ» δηλώνει ότι: «Τήκει και μαλακώνει τας σκληράς καρδιάς αναμορφούν ταύτας, χωρίζει και κατακαίει την σκωρίαν και ανάπτει εις το εσωτερικόν των ανθρώπων ευσεβή και αφωσιωμένα συναισθήματα, μεταβάλλον τας ψυχάς εις έμψυχον και λογικόν θυσιαστήριον, όπου αι πνευματικά και λογικά θυσίαι αναφέρονται» (Π. Τρεμπέλα, Υπόμνημα εις τας Πράξεις των Αποστόλων, Αθήναι 1955, σελ. 78).

Και ακόμη να προσθέσουμε ότι οι πύρινες αυτές γλώσσες εκάθισαν στις κεφαλές των Αποστόλων, γεγονός που δηλώνει την Δεσποτικό-Βασιλικό κύρος, την αξία και το ενιαίο του Αγ. Πνεύματος. Γράφει μάλιστα το ιερό κείμενο ότι «εκάθισέ τε εφ' ένα έκαστον αυτών» (στιχ. 3), δηλ. σε ενικό αριθμό για να δηλώσει ότι μία μόνη γλώσσα εκάθισε στον καθένα και όχι ότι όλες οι γλώσσες εκάθησαν αλληλοδιαδόχως. Η δε κεφαλή τυγχάνει το ανώτατον και αξιολογώτατον μέρος του ανθρωπίνου σώματος και αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία.

Εν κατακλείδι, μία υπενθύμιση τυγχάνει εξόχως χαρακτηριστική και αξίζει ν' αναφερθεί: Στην υμνογραφία αποκαλείται η Πεντηκοστή, ως η τελευταία εορτή. Αναγράφεται συγκεκριμένα: «Την μεθέορτον πιστοί και τελευταίαν εορτήν εορτάσωμεν φαιδρώς· αύτη εστι Πεντηκοστήν, επαγγελίας συμπλήρωσις και

προθεσμία» (Δευτέρα μετά την Πεντηκοστήν). Αυτό σημαίνει ότι με την Πεντηκοστήν ολοκληρώθηκε το σωτηριώδες έργο της Θείας Οικονομίας. Είναι το «τέλος», καθ' ότι με το Άγιον Πνεύμα, το οποίο λαμβάνει ο πιστός κατά χάριν, καθίσταται πλέον μέλος του αναστημένου Σώματος του Χριστού και καταδεικνύεται κατ' αυτόν τον τρόπον, ότι πράγματι, «όλα δημιουργήθηκαν με σκοπό να γίνουν ένα σώμα με κεφαλή τον Χριστό» (βλ. Βασ. Τσίγκου, Θέματα Δογματικής της Ορθοδόξου Εκκλησίας, Θεσ/κη 2014, σελ. 322), δηλαδή να γίνουν τα πάντα Εκκλησία και να πληρωθεί, τουτέστιν, ο απώτερος σκοπός της χριστιανικής βιοτής. Γι' αυτό, «πάσα πνοή, δόξαζε Πνεύμα Κυρίου».

PERMANENTLY_REMOVED